

Nieuwsbrief

Nieuwsbrief november 2022

Van de bestuurstaafel:

De wereld digitaliseert. We staan steeds meer in verbinding met elkaar, en alles om ons heen staat steeds vaker in verbinding met het internet. Dat is fijn in een wereld waar het tempo hoog is, we snel even iets willen opzoeken. Naast deze voordelen zijn er ook nadelen. Het lezen 'op papier' is lekker vertrouwd en een boek of tijdschrift leg je makkelijk even op je leesstapel. Helaas wordt het prijskaartje van papier steeds hoger door oplopende grondstofprijzen en ook de portotarieven stijgen. Dat merkt ook de HKL penningmeester. Deze situatie leidt ertoe dat we met ingang van 2023 de nieuwsbrief in z'n geheel publiceren op de website en de papieren versie alleen nog versturen (bezorgen) in het bezorggebied waarvoor geen portokosten gemaakt moeten worden.

Vooruitblik

Orgelconcert en orgeldocumentaire
in Grote of Sint-Nicolaas Kerk Vreeland

Op zondagmiddag 20 november vindt een bijzondere middag plaats in de Grote- of Sint-Nicolaaskerk met een concert op het zojuist gerestaureerde orgel en de vertoning van een documentaire van het restauratieproces. De Historische Kring Loenen en de Protestantse kerk Vreeland hebben hiervoor de handen ineen geslagen. Het beroemde Knipscheer-orgel uit 1854 is, na een grondige restauratie, begin van dit jaar weer in gebruik genomen. De restauratie heeft 1 jaar geduurd. Jelle van Doornik heeft van het hele proces van de restauratie, de afwegingen die gemaakt werden en het vakmanschap en de passie die getoond worden een prachtige sfeervolle documentaire gemaakt, die we,

na de toelichting van Jelle, graag willen vertonen. De Vreelandse organist Lieuwe Visscher zal het orgel laten klinken. Na een korte uitleg zal hij een aantal solostukken ten gehore brengen.

Aanmelden via www.hkloenen.nl onder de kop 'activiteiten'.

Kosten: leden 2,50, niet-leden € 5,00.

Kinderen gratis. Bij inschrijving het geld overmaken onder vermelding Orgelconcert en documentaire.

Een hapje en drankje is inbegrepen.

Datum: 20 november 2022, aanvang 15.30 uur.

Locatie: Grote of Sint-Nicolaas Kerk Vreeland

Bezoek VreedenHoff

In de tuinen van buitenplaats VreedenHoff hebben wij in het verleden als Historische Kring Loenen al prachtige rondleidingen gehad. Nu is het gelukt om met een beperkte groep, dat zijn 15 deelnemers, een rondleiding binnen in huize VreedenHoff te krijgen. De huidige bewoners, de heer en mevrouw Lisman, zullen ons met grote kennis van alle prachtig gerestaureerde details rondleiden in de hal, diverse kamers, de zaal, de serre etc. Dit is een unieke kans om het prachtige landhuis te bezoeken.

Aanmelden via www.hkloenen.nl onder de kop 'activiteiten'.

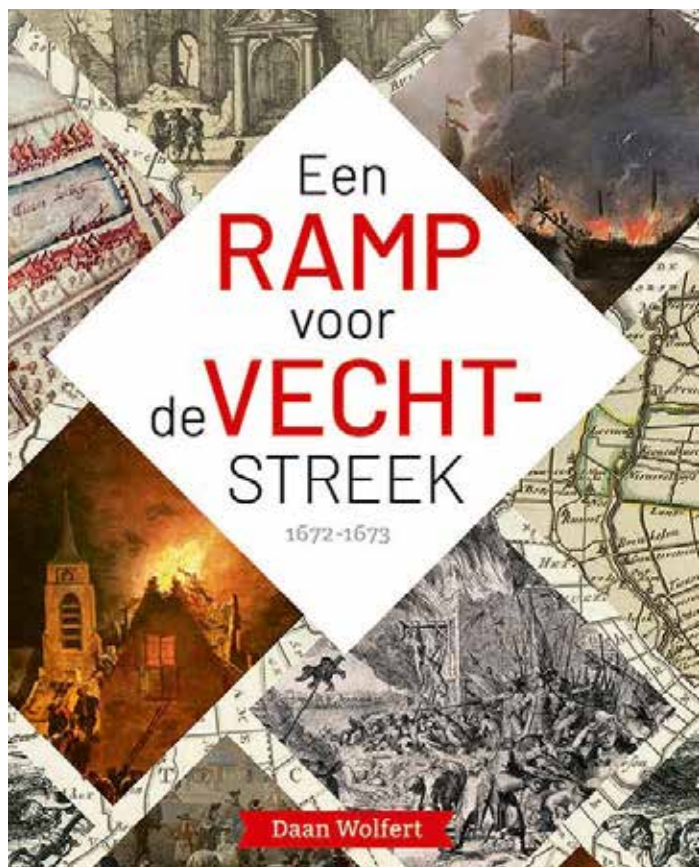
Kosten: € 3,- voor leden en € 6,- voor niet leden.

Bij inschrijving het geld overmaken onder vermelding bezoek VreedenHoff. Deelnemers die niet vooraf betaald hebben, gelden als NIET ingeschreven.

Datum: zondag 22 januari 2023, aanvang: 15.00 uur

Locatie: verzamelen in de tuin van buitenplaats VreedenHoff, Rijksstraatweg 53 Nieuwersluis.

Het Rampjaar 1672-1673 en hoe ging het verder?

Wat gebeurde er in Loenen met de kastelen Kronenburg en Loenersloot? Wat hebben pamfletten en de gebroeders De Witt met elkaar te maken? Werden de kerkklokken van Loenen en Vreeland daadwerkelijk in beslag genomen? En hoe werden kinderen ingelicht over de verschrikkingen die tijdens het Rampjaar plaatsvonden? Afgelopen periode zijn er verschillende lezingen geweest over het Rampjaar. Maar vanuit deze invalshoeken is het nog niet belicht. De lezing wordt gehouden door een expert op dit gebied Daan Wolfert.

Aanmelden via www.hkloenen.nl onder de kop 'activiteiten'.

Kosten: leden gratis, voor niet leden € 3,-.

Bij inschrijving het geld overmaken onder vermelding lezing Rampjaar. Een kop koffie/thee is inbegrepen.

Datum: 9 februari 2023, aanvang: 20.00 uur, inloop vanaf 19.30 uur.

Locatie: Dorpshuis Vreeland, Fetha 16, Vreeland.

Terugblik

Open Monumentendagen 10 en 11 september 2022

We kunnen terugkijken op een prachtig weekeinde met rond 6000 bezoekers in meer dan 50 monumenten in Stichtse Vecht! In Vreeland kon een bezoek worden gebracht aan de Korenmolen De Ruiter en de Sint-Nicolaas Kerk, waarbij ook de toren van de kerk beklommen kon worden. Op de Buitenplaats Vreedendorst vonden meerdere rondleidingen plaats door het huis en de tuin. Met de tjalk Exempel kon gevaren worden naar de IJs- en Kaasboerderij De Willigen, waar een uitleg over het bedrijf werd gegeven.

De kraam van medeorganisator Historische Kring Loenen stond dit jaar op het Kerkplein bij de recent gerestaureerde Grote Kerk in Loenen. In Loenen kon ook de Gereformeerde Kerk weer worden bezocht, evenals Korenmolen De Hoop. Nieuw was de opening van Landgoed Vrederijk, waar een bezoek aan de moestuin mogelijk was, er waren ook een paar rondleidingen over het gehele park. Zoals ook in voorgaande jaren deed de Loenderveense Molen mee en kon men met de boswachter varen op de Loenderveense plassen. In Nieuwersluis was het fort open en in Nigtevecht deed de Protestantse Kerk weer mee na een aantal jaren van afwezigheid. Al met al een heel geslaagd Open Monumentenweekeinde.

Uitreiking Bronzen Troffel

De Bronzen Troffel is dit jaar gewonnen door Historisch Kerkhof Oud-Zuilen met de uitbreiding van het historisch kerkhof met een natuurbegraafplaats. Op Fort Maarsseveen is op 10 september jl. tijdens Open Monumentendag de winnaar van de Bronzen Troffel bekend gemaakt en uitgereikt door wethouder Arjan Wisseborn. Het thema van Open Monumentendag 2022 was "Duurzaamheid duurt het langst". De Bronzen Troffel is de jaarlijkse erfgoedprijs van de gemeente Stichtse Vecht. Deze prijs is bestemd voor de eigenaar/initiatiefnemer/aannemer van het mooiste of best gerestaureerde monument in de gemeente. De prijs wordt toegekend door een vakjury bestaande uit: Roos van Enter (architect), Kees Beelaerts van Blokland (hovenier en landschapsarchitect), Ben van Bommel (bouwkundige) en Ruud Molenkamp (makelaar).

Kasteel Nederhorst den Berg

Op 7 oktober jl. hebben ca. 25 geïnteresseerden deelgenomen aan een rondleiding in en om het kasteel Nederhorst in Nederhorst den Berg. Ruth van der Puijl en Roos van Enter, beiden projectleider bij Stadsherstel, namen ons mee in hun verhaal over de ontwikkeling van het kasteel over verschillende perioden tot en met de bouwplannen van het heden.

Die huidige bouwplannen bleken al te zijn ingezet en een bezoek aan de bovenverdiepingen was niet mogelijk. Dat was jammer maar na asbestverwijdering zal daar op aanvraag bij Stadsherstel nog wel gelegenheid toe zijn. In dit verslag een weergave van de bezichtiging, de architectuur van het kasteel en de achtereenvolgende tuinontwerpen.

In de 13e eeuw is hier op een 'zandopduiking' (zandduin uit de laatste ijstijd) een versterkte toren opgericht op de grens tussen Het Sticht en Holland. Deze is later uitgebreid tot een 3-zalen torenkasteel. Een zaaltoren heet zo in de kastelenbouw als het gaat om een toren die meerdere vertrekken per verdieping telt. In 1536 wordt het kasteel een ridderhofstad.

Wanneer in 1612 Godardus van Reede eigenaar wordt van het kasteel, maakt hij van het 3-zalen torenkasteel een geheel.

Situatie 1647

Het is een vierkant kasteel geworden met op elke hoek zes-kantige torens. Er worden tuinen aangelegd. De Reevaart (in 1969 gedempt) wordt aan de voorkant van het kasteel gegraven als verbindingsvaart van de Vecht. Er wordt een laan aangelegd naar de Reevaart. Achter het kasteel komt een weide voor koeien en schapen.

In 1708 wordt Godard van Tuyll van Serooskerke eigenaar en hij maakt opnieuw plannen voor een tuin.

Situatie 1713

Tuinen zijn in barokstijl aangelegd langs een zichtlaan, die diagonaal over de tekening de voor- en achter toegang tot het kasteel aangaf. Het koetshuis staat al op de tekening evenals een identiek gebouw ertegenover dat er mogelijk nooit is gekomen. Achterin de tuin is weer de schapen-, koeienweide aangelegd.

Om het kasteel lopend zien we verschillende kleuren baksteen bij de zijgevel, die steeds weer een verbouwing verraden. Er zijn ook verschillen tussen ramen met of zonder boogveld of timpaan (de ruimte tussen de bovendorpel en een gemetselde boog erboven). De zijgevel aan de zuidzijde blijkt drie verdiepingen te tellen en de noordelijke slechts twee. Daar is het dak dan ook veel lager.

Bij de achtergevel zien we een gemetselde aanlegsteiger met een toegangsdeur tot het souterrain. Dit was ooit een formele ingang. Mensen kwamen per boot aan vanaf de Vecht. Wie per koets kwam gebruikte de zijingang via de poort van het huidige Juliana en Bernhardplein te Nederhorst den Berg. De zichtlaan naar voren was en is vooral een pronklaan.

Vanaf eind 18e eeuw tot begin 20e eeuw gaat het kasteel Nederhorst vele malen over naar nieuwe eigenaars met uitzondering van een periode van 75 jaar waarin Constantia Jacoba Agnes Warin, vrouwe van Nederhorst den Berg, het kasteel bewoonde. De naam van een basisschool in Nederhorst den Berg is aan haar opgedragen. Vanaf 1902 blijkt dat opeenvolgende eigenaars de kosten van een modernisatie en restauratie van Nederhorst niet kunnen dragen. Het kasteel wordt na 1969 lange tijd verhuurd aan Toonder Studio's. Vandaar de bijnaam voor het kasteel: 'Bommelstein' op den Berg. De zware schade van een brand in 1971 naast de nog altijd noodzakelijke bouwkundige ingrepen maakten dat eigenaar Jonker besloot Nederhorst onder te brengen in een stichting.

Stadsherstel kocht Nederhorst in 2022 en ontwierp een bouwplan voor 14 appartementen in het kasteel. De ruimten op de begane grond zullen zoveel mogelijk in oude stijl blijven en krijgen een semipubliek doel (bibliotheek, muziekkamer). Buiten wil Stadsherstel de zichtlaan en de toegang aan de achterzijde herstellen en een moderne brug aanbrengen. De tuin rond het kasteel zal weer een moestuin en schapenweide krijgen. Van de nieuwe appartementen (14 stuks) moet 30% sociale verhuur zijn. Om diverse huurvormen haalbaar te maken zullen in een bestaand bijgebouw sociale huurwoningen komen.

Auteur: Carol Barenbrug

Bestemming Utrecht nooit bereikt

Tijdens de tweede workshop voor nieuwe leden van de werkgroep beeldmateriaal, op 3 oktober, bleek hoe vindingrijk je soms moet zijn om een foto te beschrijven. Gerda Stolk raadpleegde, aan de hand van het zichtbare nummerbord, de sites van de Rijksdienst voor het Wegverkeer en die van Het Nederlandsche Kentekenarchief en kwam tot de conclusie dat de nummerplaat van deze ongelukkige bus is uitgegeven tussen 1951 en 1965, vermoedelijk was het in 1953 of 1954 (gezien de B, als tweede letter van het alfabet). Wikipedia meldt ons dat de NBM, de Nederlandse Buurtspoorweg Maatschappij een vervoersbedrijf was van 1900 tot 1973. Van 1949 tot 1973 was de NBM voor 90% een dochter van de NS. De streekvervoerconcessie gold voor het gebied tussen Amsterdam, Utrecht en Hilversum, Amersfoort en Arnhem. Bas Schoorl wist ons te vertellen dat dit ongeval op de Rijsstraatweg in Loenen moet hebben plaatsgevonden. Destijds een smalle dijk waar dit soort ongelukken helaas wel vaker voor-

Omgevallen bus bij Loenen

kwamen. Van de twee bussen uit tegenovergestelde richting trok die van de NBM richting Utrecht dit keer aan het kortste eind, zo lijkt het. We dateren deze foto voorlopig tussen 1953 en 1960. Je blijft kijken. En met deze informatie kijk je ook weer anders.

Een gewoon lidmaatschap? Een gezinslidmaatschap? Hoe zit dat nu?

Wij merken bij activiteiten van onze vereniging dat het niet voor iedereen duidelijk is of de partner wel of niet een gezinslidmaatschap heeft. U kunt dat zien op uw bankafschrift. Een lidmaatschap van de Historische Kring Loenen kost nog steeds € 19,- per jaar. U krijgt hiervoor toegang tot de activiteiten en ontvangt twee keer per jaar de Vechtkroniek met boeiende bijdragen over de historie van Loenen, Nieuwersluis, Vreeland, Loenersloot en Nigtevecht.

Een gezinslidmaatschap kost € 8,- per jaar en geeft toegang tot de activiteiten en lezingen, maar op het familieadres ontvangt u enkelvoudig de Vechtkroniek en Nieuwsbrief. Kinderen van leden kunnen gratis mee naar de activiteiten van de vereniging. We verzoeken u hen wel altijd aan te melden als ze mee komen. Misschien is een lidmaatschap van de HKGL een leuk cadeau voor een oud-Loenenaar in den vreemde?

AGENDA

Excursie: Uitleg over het gerestaureerde 'Knipscheer Orgel', orgel documentaire en orgelconcert

20 november 2022, 15.30 uur, Sint Nicolaas kerk, Vreeland

Tentoonstelling Soldaten in de streek 1672-1673 over het rampjaar in de Vechtstreek.

7 juli 2022 t/m 31 maart 2023,
Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen, Breukelen
www.rhcvchtenvenen.nl

Bezoek Buitenplaats Vredenhoff

zondag 22 januari 2023, 15.00 uur,
Buitenplaats Vredenhoff, Nieuwersluis

Lezing Het Rampjaar 1672-1673 en hoe ging het verder?

9 februari 2023, 20.00 uur, Dorpshuis Vreeland

Algemene Ledenvergadering, Dorpshuis Vreeland

6 april 2022, 19.30 uur

